

باید بصورت مجلس باشد قبل از وقت هم باید تعیین مصارف و مخارج آن از طرف مجلس بشود.

حاج امام جمعه ترتیبی را که آقای تقی زاده گفتند صحیح است اما چون اهالی این مملکت مثل اهالی سایر ممالک نیستند مجبوریم پاره ترتیبات را در میان بگذاریم.

ادیب التجار - مگر این نظامنامه غیر از زبان فارسی نوشته شده در اینصورت حاجت بر رفتن معلم نیست برفق نظامنامه رفتار خواهند کرد.

لسان الحکما چنانچه در این جا یادداشت اختلافات هست که بعضی خود را نسبت به مجلس میدهند بعضی بدولت در سایر ولایات هم همینطور است پس بهتر است معلمی از طرف وزارت داخله برود ولی در مجلس هم معرفی شود.

احسن الدوله - این انجمن ها این همه خود کشیها که کردند همه منتظر این نظامنامه هستند اگر حکام پاره تحریکات نکنند بعضی رفتن این نظامنامه خود آنها اصلاح میکنند برویم بر سر قرائت متمم قانون اساسی.

آقا سید عبداللّه مجتهد در نهائات اهتمام و دقت هر فصلی را دوبار سه بار بشکر از مدافه و مباحثه کنید و نوانده شود که باعث اطمینان ملت باشده **رئیس** - پریش تا این ماده که باید هیئت از علماء تشکیل شود قرائت شد در اینجا مطلب نامم ماند که آیا این هیئت در خارج از مجلس باشد یا داخل در مجلس.

صدیق حضرت پیش از این هم ماده دیگری نامم ماند در خصوص تأمین تهیه خارجه.

رئیس - گویا آن ترجمه غلط باشد

وثوق الدوله - بهتر این است این طور نوشته شود اتباع خارجه از تمام قوانین مملکت بهره مند هستند مگر در جاهائیکه قانون مستثنی کند در این موضوع مذاکرات زیاد بماند آمد قرار شد مجدداً مراجعه شده بعد از تنقیح نوشته شود در خصوص ماده که راجع بود بتشکیل هیئتی از علماء تغییراتی که در آن ماده داده شده بود قرائت شد.

آقا سید حسن تقی زاده - حق نظری که از طرف شارع مقدس به ما داده شده بر سبیل عمومیت است علماء کلیه در تطابق احکام جزیه با قواعد کلیه نظارت دارند در این صورت نمی شود این حق عمومی را سلب و منحصر با افراد مخصوص کنیم (در این موضوع مذاکرات زیاد بماند آمد و آقای حاج میرزا علی آقای تبریزی مباحثات و مناقشات علمی زیاد نمود) (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه ۳ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۳ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۳ جمادی الاولی دارالشورای ملی
مجلس در این امر که اگر بنا بشود ماهر روزه یکساعت بفرود مانده در این جا حاضر شویم و تا دو از شب گذشته یکی دو فصل از قانون اساسی خوانده شود و مباحثات علمی بگذرد گمان داریم که خیلی بعول بیانجامد بهتر این است که قرار شود از طرف صبح چند ساعت و کلاً حاضر شده سریم قانون اساسی را تنقیح نمایند طرف عصر هم از سایر مطالب گفتگو شود ثانیاً چند فقره

مطلب است که بطاقر بنده رسیده است عرض میکنم جواب بفرمائید.

چند روز قبل در این مجلس گفتگو شد و قرار شد همه هفته یکروز هیئتی از اوکلا ووزرا مشغول جمع شده کمیسیونی تشکیل داده در اصلاحات مملکتی صحبت کنند گویا تا کنون وقوع نیافته دیگر این که قرار شد کمیسیونی تشکیل شود از جهت تنقیح و تصحیح دستور العمل حکام چطور شد ؟

رئیس - از فردا تشکیل میشود.

آقا میرزا محمود خوانساری

دیگر در خصوص درست و شصت هزار تومان که بوزارت جنگ داده شد قرارداد صورتی از آن به مجلس بدهند و صورتی هم فرستاده اند ولی بهمین حال باقی مانده خوبست اجازه فرمائید قرائت شود که اگر تقلبی در آن شده معلوم گردد مطلب دیگر در خصوص که پانز راه عراق که سابقاً گفتگو شد و قرار شد در این باب اختاری بوزارت قواید عامه بشود چطور شد.

رئیس - قرارداد از طرف خود شما یادآوری شود.

آقا میرزا محمود

کجا نوشته شده که اینکمیانی دارای سندی نیست (گفته شد که امتیازنامه در دست داری دولتی دو سه ماه بیشتر بموعد انقضایش باقی نمانده)

آقا میرزا محمود

مطلب دیگر در باب حقوق اجزاء اداره نظمی گویا سی هزار تومان داده شده و آنها مطالبه شصت هزار تومان میکنند گویا نیال دارند مثل سابق رفتار کنند با این وضع حالیه دور از انصاف است ما اگر بخواهیم چهار صد پلیس ترتیب بدهیم و هر کدامی راماهی پنج تومان حساب کنیم در سالی سی هزار تومان میشود اضافه نمیشود خوب است رقم بوزارت داخله نوشته شود که اقدامی کنند که دیگر از این اشتباه کاریها نشود.

(شروع بقرائت قانون اساسی شده ماده که راجع بود بنظارت هیئت علماء در قوانین موضوعه مجلس قرائت شد در لزوم اضافه کردن این ماده بر قانون اساسی مذاکرات میان آمده بالاخره در وقت رای منتشر با اکثریت آراء قرارداد این ماده بر قانون اساسی اضافه شود.)

نطق آقا میرزا فضلعلی آقا وکیل آذربایجان

در باره الحاق ماده نظارت هیئتی از علماء بقانون اساسی

در زمان استبداد میگفتند که فلان حکم شرعی و فلان حکم عرفی مقدم از حکم عرفی حکمی بود که مدعی قرائت میداد که در ماده فلان باین ترتیب باید رفتار نمود یا در خصوص موردی میگفت که من چنین حکم میکنم اکنون که ما مجلس شورای ملی داریم و در این مجلس بنا است که قوانین معین شود و همه کس باین قوانین رفتار نمایند واحدی با استبداد حکمی نکند ما را حکم عرفی که مقابل و ضد حکم شرعی باشد در مملکت نخواند بود زیرا که قانون احکام واجب و حرام را تغییر نخواند داد و اجابت و مجرمات شرعی بجا و حال خود باقی خواهد بود و قوانین که بتصویب مجلس متن خواهد شد عبارت خواهد بود از دو قسم مطالب اول اموری که شرعاً بطور کلیت امر بآنها شده و تعیین خصوصیاتش منوط بتصویب علماء و

مقتضیات اصناف است مثل عمل نظم که شرعاً تهیه قانون برای دفاع از مسلمین و حفظ حدود بلاد اسلامی و امنیت طرق و شوارع و نجوها واجب است و تعیین اینکه اهل نظام چندساله باشند و تا چند مدت سر خدمت بوده بعد تبدیل شوند از عشار و شهرها و دهان همگی داخل خدمت شوند یا سوار از ایلات و سرباز از غیرها باقره گرفته شود یا از روی بیخچه یا عدد نفوس مقرری هر یک چند باشد همه اینها از امور است که تعیین آنها موقوف نظر علماء معالی و هر عصر است دوم اموری که باالاصاح مباح است لیکن برای حفظ نظام که واجب بر همه مسلمین است لابد باید التزام بفعل یا ترک آنها بشود نه بعنوان تشریح این قوانین در این قبیل موارد حقیقه تعیین مصداق برای واجبات شرعیه بحسب اقتضاء زمان خواهد بود و در باب مالیات هم باز حکم خلاف شرعی نخواهد بود زیرا که شرعاً و جوی برای مصالح مسلمین معین و مقررات و اگر آن وجه کافی نباشد برای حفظ بیضه اسلام و حفظ نظام آنچه لازم است باید مسلمین تهیه نمایند بهر نحوی که علماء و عقلاء صلاح دانند قرار میدهند و خلاف شرعی را مرتکب نمیشوند و اگر بجهت مأمورات دولتی و نجوها در بعضی موارد اجرای احکام شرعیه اولیه متعذر شود من باب الضرورات تبیح المحظورات باز با تصویب علماء احکام ثانویه بدل آنها میشود پس هیچ حکم قانونی مجلس معترف مخالف شرع نخواهد بود اگر بعضی اقسام این احکام را احکام عرفیه میگوئیم مراد احکام عرفیه مخالف با شرع نخواهد بود تمام و کلاً مجلس معترف متسلم میدارند چند امر اول اینکه قوانین مجلس مخالف شرع نخواهد بود دوم اینکه مخالف شرع قانونی است که پیدا نخواهد کرد سوم اینکه تعیین مخالفت و عدم مخالفت پیش از تصویب مجلس معترف خواهد بود پنجم اینکه مجلسی که غیر از مجلس شورای ملی است باشد برای این عمل منقذ نخواهد شد ترتیبی که اکنون بعد از تبادل انکار صائبه داده شده و حاوی تمام امور مزبوره است علوی برای تأخیر تصویبش نیست.

مذاکرات روز یکشنبه چهارم جمادی الاول دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۴ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۴ جمادی الاولی دارالشورای ملی

(امروز وثوق الدوله بنیابت رئیس حاضر بودند) **احسن الدوله** - صورت لایحه ایست که از طرف انجمن عرایض در خصوص تمیز به مجلس مقدس میزند سابقاً در مجلس قرائت شد خوب است اجازه فرمائید مجدداً قرائت شود و رای گرفته شود عیالاً از وقتی که این ترتیب را معلوم داشته ایم بمبالتی از عرایض بیهوده کاسته شده لایحه قرائت شد.

سیدالحکما - این ترتیب از برای آن است که در جواب عرایض تأکید شود و مجلس جواب بدهند.

مؤمن الممالک - آیا لازم است که مجلس مردم را بریضه نگاری دعوت نماید یا خیر چون از مضمون این لایحه چنین معلوم میشود.

احسن الدوله - مقصود خلاف این است بلکه مقصود جلوگیری از عرایض بیهوده و بیجا است معتمد السلطنه از طرف وزارت داخله مجلس آمدند و چنین اظهار داشتند که در باب پلیس